

Wiki Systemen

Wat is het?
Wat kan je ermee?
Ervaringen

Ronald Beelaard (rbeelaard AT gmail DOT com)
Wikimedia Nederland

Disclaimer

- **De organisatie van deze dag heeft ons verteld:**
  - *Wij gaan ervan uit dat de kennis van wiki's (en weblogs) bij de deelnemers nihil is.*
- **Wij**
  - zijn Ronald Beelaard
Lodewijk Gelauff
  - zijn vrijwilliger
  - vertegenwoordigen **niet** Wikipedia
  - vertegenwoordigen **wel** Wikimedia Nederland

Onderwerpen

- **Wat is een wiki**
- **Mediawiki projecten**
- **Wikipedia**
- **Content**
  - verzamelen, ontsluiten, beheren
- **Achter de schermen**
- **Community**
  - eigenschappen, observaties
- **Wikimedia Nederland**
- **Spoedcursus (praktische oefeningen)**

Mediawiki

De software / systemen

Wikimedia

De projecten / organisatie

Wiki [\(uit Wikipedia\)](#)

Met het begrip **WikiWiki** of wiki wordt een verzameling van een bepaald type [hypertext](#)-documenten aangeduid alsook de *groep-software* die gebruikt wordt om deze te realiseren.

WikiWiki

... Het woord *wiki wiki* komt uit het [Hawaïaans](#) en heeft de betekenis van 'snel, vlug, beweeglijk'.

WikiWikiWeb

... Het originele *WikiWikiWeb* werd ontworpen door [Ward Cunningham](#), die het concept uitvond en er de naam *Wiki* aan gaf. ...

Toepassing

In principe kan een *Wiki* dienen voor alles waarvoor de gebruikers willen dat het dient. Het systeem leent zich uitstekend voor samenwerking met anderen.

Mediawiki

- **Open source software**
- **PHP & My-SQL & Webserver**
  - Meestal: Linux / Apache
  - Ook: Windows / IIS
- **Entiteiten**
  - Pagina's (elk met een eigen overlegpagina)
  - Sjablonen (templates), incl. parameters
  - Categorieën
- **Media**
  - images, geluidsbestanden
- **Eenvoudige wikitekst**
  - geen HTML kennis nodig

Andere wiki [software](#)

Mediawiki – Wat kan het

- **Alles is bewerkbaar**
  - **Pagina's**
    - met bijbehorende discussie pagina's
    - Behorend tot een naamruimte
  - **Elke pagina versie wordt opgeslagen**
    - Geschiedenis + verschil display
  - **Gebruikers**
    - Anoniem (ip adres)
    - Geregistreerd (nickname)
    - Bijzondere rechten (sysop/moderator, bureaucraat, steward)
  - **Bewerkbaarheid: Beperkbaar**
    - per pagina
    - per type gebruiker
    - per individuele gebruiker
-

Mediawiki – Toepassingen

- Alles waarbij informatie interactief door een community tot stand komt
- Wikimedia projecten

Wikipedia

Wikiquote

Wiktionary

Commons

Wikibooks

Wikisource

Wikinews

Wikispecies

Mediawiki: de software

Wikimedia: de overkoepelende organisatie

Andere Mediawiki Projecten

- **Kennisnet projecten**

- [Wiki voor foutenrapportage Websitemaker Beta](#)
- [Wiki voor het schrijven van helpteksten voor de nieuwe Websitemaker](#)
- [Wiki voor een Europese Grondwet geschreven door scholieren](#)
- [Wiki voor de Games2Learn-community](#)
- [WikiKids](#)

- **Wikicities**

- **Andere mogelijkheden**

- Politiek dichterbij burger
- Verenigingen e.d.
- Schoolkrant
- Weblogs

Portaal naar Kennisnet wiki projecten

<http://wiki.kennisnet.nl/projecten>

Link naar WikiKids

<http://www.wikikids.nl>

WikiKids moet een encyclopedie voor de bovenbouw van het basisonderwijs worden en is een van de recente initiatieven waar veel van verwacht wordt.

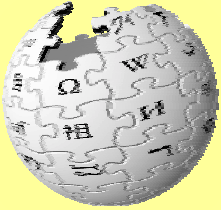
Link naar Wikicities

<http://www.wikicities.com/wiki/Wikicities>

Andere mogelijkheden

In principe alles, waarbij meerdere gebruikers tezamen aan content van welke aard dan ook werken.

Wikipedia – enkele getallen

	nl.wikipedia.org	en.wikipedia.org
Artikelen	150.000	> 1 miljoen
Database omvang (31-12-05)	231 MB	2,5 GB
Aantal woorden (31-12-2005)	30 miljoen	340 miljoen
Omvang wikitekst current/old -(bz2 compressed)	100MB / 1 GB	1 GB / >3 GB
Totaal bewerkingen	3,4 miljoen	44 miljoen
Bewerkingen per dag (14-03-06)	9.500	165.000
Alexa ranking	16	

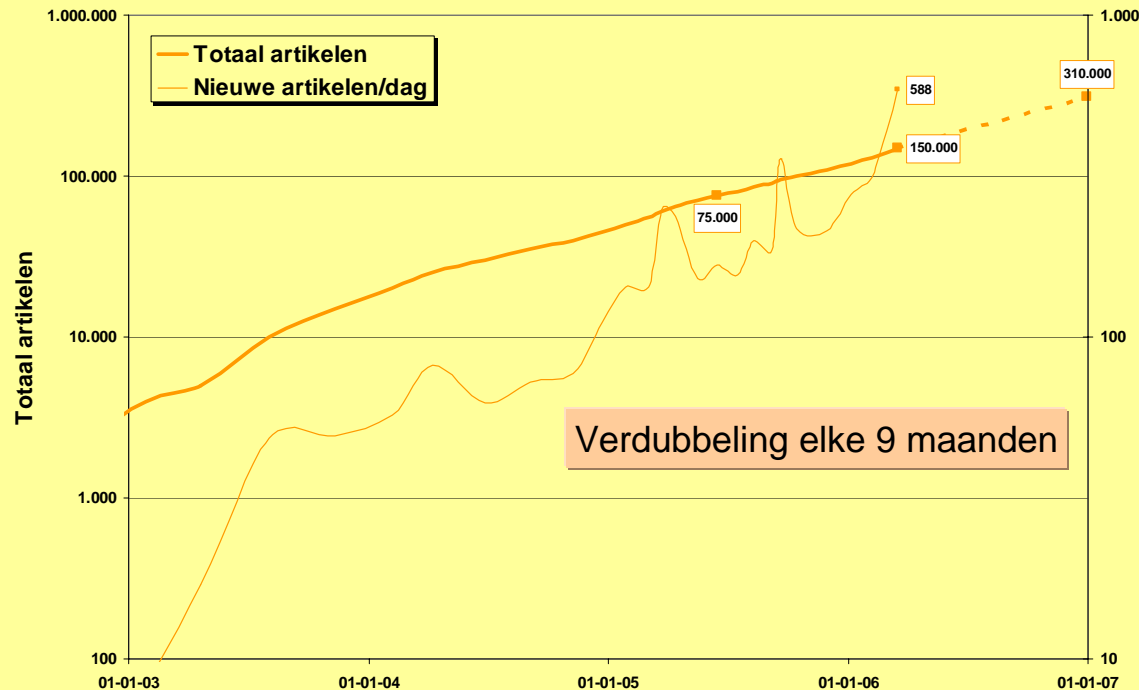
Alexa

Alexa onderzoekt voortdurend de prestaties van sites op het internet

<http://www.alexacom.com/data/details/main?q=&url=wikipedia.org>

Wikipedia Groei (NL)

Groei

Aangezien de groeicurve op een logaritmische schaal min of meer een rechte is, neemt het aantal artikelen in werkelijkheid exponentieel toe.

Nieuwe artikelen per dag

Men kan duidelijk de verhoogde activiteit zien van z.g. bots. Hiermee worden vaak vlak voor het bereiken van een belangrijke mijlpaal op grote schaal nieuwe artikelen aangemaakt, waarbij de gegevens afkomstig zijn van een database. Dit is een verschijnsel dat ook in anderstalige Wikipedia's te zien valt.

Verwachte ontwikkeling

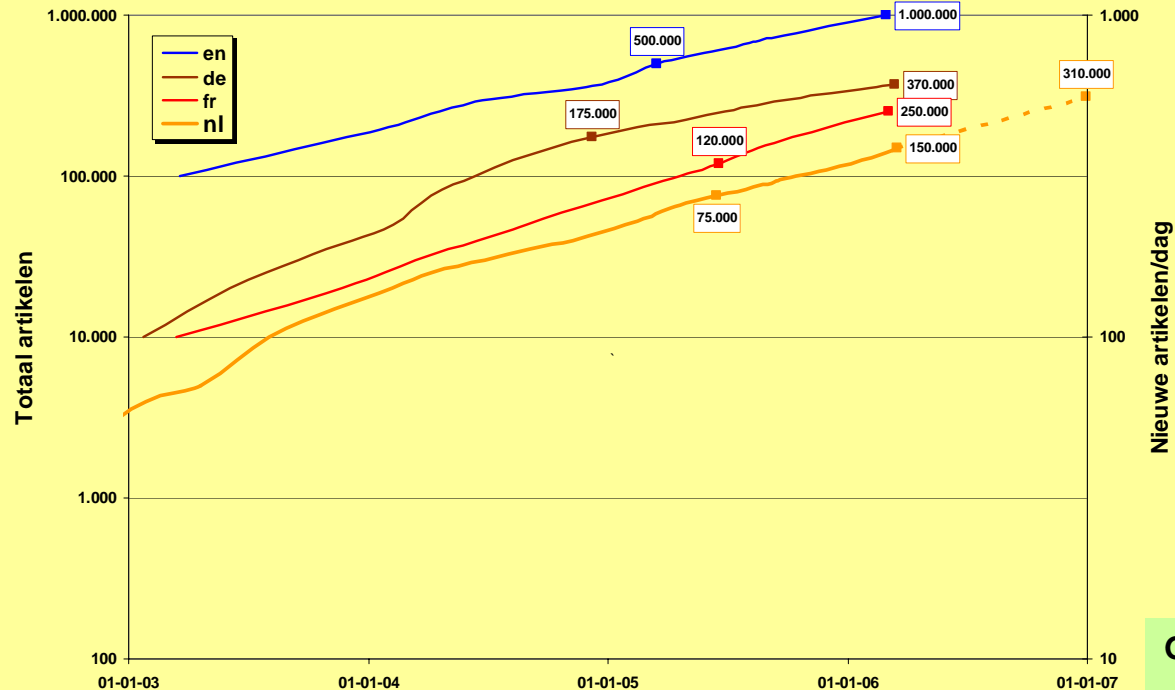
De huidige trend extrapolerend, is te verwachten dat de Nederlandse versie van Wikipedia tegen het eind van 2006 een 300.000 artikelen zal bevatten. Ter vergelijking: Encarta bevat ongeveer 60.000 artikelen.

Wanneer gaat deze "wet" gelden?

De geschiedenis (hier niet volledig getoond) geeft aan dat vanaf een of enkele tienduizenden artikelen deze wetmatigheid van autonome groei begint te gelden.

Wikipedia Groei (andere talen)

Nieuwe artikelen/dag

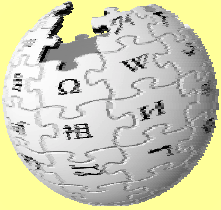
Groei van anderstalige Wikipedia's

De Franse en Engelse versie vertonen een soortgelijke ontwikkeling als de Nederlandse versie. De Franse versie groeit iets harder, de Engelse iets langzamer.

De Duitse versie vertoont een iets ander gedrag. In de eerste helft van zijn bestaan is de groei een stuk sterker geweest dan die in de tweede helft. De oorzaak hiervan is niet bekend.

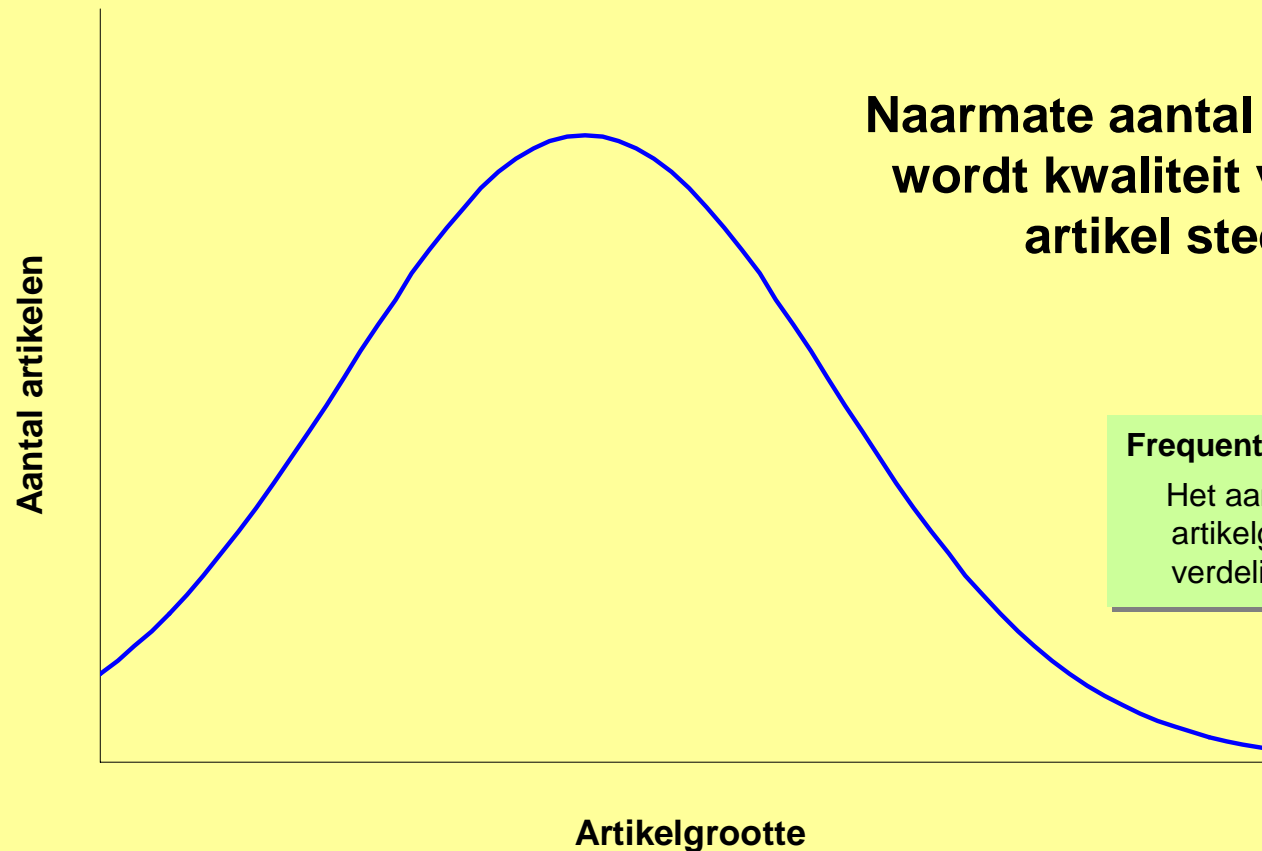
Grenzen van de groei

Uit de trends van de verschillende taalversies is nog geen enkel signaal af te leiden waaruit geconcludeerd kan worden, dat er ergens een grens aan de groei zou zijn.

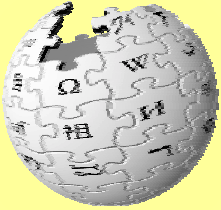
Kwaliteit en Kwantiteit

- Artikelgrootte is maat voor hoeveelheid informatie
- Hoeveelheid informatie is maat voor kwaliteit

Frequentieverdeling

Het aantal artikelen als functie van de artikelgrootte volgt een soort normale verdeling

Vergelijkend Onderzoek *Nature*

- **42 Artikelen van wetenschappelijke aard**

- Uit en:wikipedia en [Britannica](#)
- Voorgelegd aan (echte) experts

- **Resultaat**

- en:wikipedia: gem. 4 fouten
- Britannica: gem. 3 fouten

- **Conclusies**

- Ook Britannica bevat fouten
- Op die 42 artikelen scoort Wikipedia nu beter (speciaal project)

Belangrijkste conclusie

Dat ook een gerenommeerde encyclopedie die door een team van redacteurs samengesteld wordt fouten bevat was, eigenlijk de meest opvallende conclusie van dit onderzoek

Belangrijke encyclopedieën per taalgebied

NL: Winkler Prins / Encarta

EN: Britannica

DE: Brockhaus

Het verzamelen van informatie

- **Principe**

- Een ieder kan een artikel (pagina) beginnen
  - Kan klein zijn ("een beginnetje") of groter
- Een ieder kan dat artikel aanvullen / aanpassen
- Iedereen die een artikel bewerkt geeft met het klikken op de knop "Opslaan" zijn bijdrage vrij onder GFDL
- Alle versies van een artikel worden bewaard

- **Overleg** [voorbeeld1](#) [voorbeeld2](#)

- **Geschiedenis / Terugzetten vorige versies**

- **Artikel groeit vanzelf**

- Jong artikel: [eerste opzet artikel nu geschiedenis](#)
- Volwassen artikel: [eerste opzet artikel nu geschiedenis](#)

RAB - Wikimedia - sheet 15

Voorbeelden van overleg

Voorbeeld 1 (kort)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Overleg:Evenhoevigen>

Voorbeeld 2 (uitgebreid)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Overleg:Incontinentie>

Voorbeelden van de groei van een artikel

Jong artikel

eerste opzet

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Skippy&oldid=3277286>

artikel nu

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Skippy&oldid=3397387>

Geschiedenis

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Skippy&action=history>

Volwassen artikel

eerste opzet

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Integraalrekening&oldid=188836>

artikel nu

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Integraalrekening&oldid=3360590>

Geschiedenis

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Integraalrekening&action=history>

Het ontsluiten van informatie

- **Mogelijkheden**

- Zoeken op titel
- Zoeken op trefwoord
- Zoeken m.b.v. Google
- Interne hyperlinks in tekst
- Categorieën
- Portalen
- Lijsten

- **Knop: Artikel** - Case sensitive
- **Knop: Zoeken** – [voorbeeld](#)
- [voorbeeld](#)
- Blauwe en rode links
- [top](#) – [categorie boom](#) - [voorbeeld](#)
- [voorbeeld](#)
- [voorbeeld](#)

- **Meerdere betekenissen**

- Doorverwijspagina

- [voorbeeld](#)

- **Meerdere schrijfwijzen**

- Diakritische tekens
- Afkortingen
- Hoofdletters
- Veelgemaakte spelfouten

- Redirect - [voorbeeld](#)
- Redirect - [voorbeeld](#)
- Redirect - [voorbeeld](#)
- Redirect - [voorbeeld](#)

Licenties

- **Normaal (wel of geen © vermelding)**
  - Conventie van Bern (1886) / NL: Auteurswet (1912)
- **GFDL (GNU-licentie voor vrije documentatie)**
  - Een GFDL document mag een ieder
    - kopiëren
    - veranderen
    - verkopen
  - Maar
    - Moet weer onder de GFDL verspreid worden
    - Kan een lijst van invariante secties bevatten
    - GFDL blijft van kracht totdat het copyright verloopt (70 jaar)
    - Gebruikte licentietekst (GFDL) moet meegeleverd worden
    - In kopie van het document moeten minimaal 5 auteurs vermeld worden

Links

Nederlandse tekst van de licentie:

http://nl.wikisource.org/wiki/Tekst_van_de_GNU_Vrije_Documentatie_Licentie

Uitleg in Wikipedia:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/GFDL>

Licenties – Problemen / Alternatieven

- **Steeds terugkerende problemen**
  - Citaatrecht
  - Plaatjes e.d.
  - Authenticiteit van eigenaar (in geval van geven van toestemming)
- **Alternatief (of in combinatie met)**
  - [Creative Commons](#) licenties
    - BY: Attributie: kopiëren, distributie, vertoning en uitvoering van het werk en afgeleide werken op voorwaarde van het geven van credit
    - NC: Non-commercieel: kopiëren, distributie, vertoning en uitvoering van het werk en afgeleide werken alleen voor non-commerciële doelen
    - ND: No Derivative Works: kopiëren, distributie, vertoning en uitvoering van het werk is toegestaan, maar niet het veranderen van het werk
    - SA: Share Alike: distributie van afgeleide werken is alleen toegestaan onder een identieke licentie

Soorten Vandalisme (en anderszins ongewenst)

- **Puberaal gedrag**
    - Zandbakken
    - Gescheld
  - **Leeghalen artikelen**
  - **Ongewenste toevoegingen of aanpassingen**
  - **Eigen promotie**
  - **Falsificatie gegevens**
  - **Spam**
  - **Auteursrechten schending**
  - **Open proxies**
- **Detectie/herstel makkelijk**
    - Hoi, jkjlddiuo
    - Je moeder is een ...
  - **Detectie/herstel makkelijk**
  - **POV (niet neutraal) of NE (niet encyclopedisch)**
  - **Soms ruzie**
  - **Moeilijk detecteren (soms)**
  - **Viagra, (porno)links, enz.**
  - **Meestal detecteerbaar**
  - **Lastig, maar te bestrijden**

RAB - Wikimedia - sheet 19

Auteursrechten

Als iets van het internet gekopieerd is, kan dit m.b.v. bijvoorbeeld Google vrij gemakkelijk gedetecteerd worden. Als de oorsprong een geschreven werk is (b.v. een boek) is detectie moeilijker. Soms blijkt een mede-wikipediaan zo een boek zelf te bezitten en meldt dat dan.

Open Proxies

Een vandaal die van open proxies gebruik maakt, misbruikt (veelal geïnfecteerde) machines van anderen, om op die manier zijn eigen ip adres te verbergen.

Vandalisme bestrijding

- **Standaard voorzieningen**
  - [Recente wijzigingen](#)
  - [Recente anonieme wijzigingen](#)
  - [Newbies](#)
  - Lijst van [nieuwe artikelen](#) / [uploads](#)
- **Tools**
  - Vandal fighter
- **Beschermingsmaatregelen**
  - [Blokkeren](#) gebruikersnaam / ip adres
- **Procedures**
  - [Controle lijsten](#) - aftekenen
  - [Verwijder](#) procedure

Links

Recente wijzigingen

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Speciaal:Recentchanges>

Recente anonieme wijzigingen

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Speciaal:Recentchanges&hideliu=1>

Newbies

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Speciaal:Contributions&target=newbies>

Nieuwe artikelen

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Speciaal:Newpages>

Blokkeerlogboek

<http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Speciaal%3ALog&type=block&user=&page=>

Stysteem Beheer

- **Door vrijwilligers**
  - Enkele uitzondering
- **Ontwikkelen en beheer gemixt**
- **Is de achilleshiel**

Stysteem gericht	
Root access	9
Shell access	+14
CVS access	+40

Applicatie gericht (nl/en)	
Stewards	23
Bureaucraten	3 / 22
Moderators	65 / 650

Wie kan wat

- **Anonieme gebruiker**
    - Kan altijd lezen, meestal ook bewerken
  - **Geregistreeerde gebruiker**
    - Kan bewerken, m.u.v. speciaal beveiligde pagina's
  - **Moderator**
    - Kan pagina's beveiligen
    - Kan pagina's verwijderen
    - Kan gebruikers (anoniem en geregistreerd) blokkeren
      - d.w.z. kan niet meer bewerken
  - **Bureaucraat**
    - Kan gebruikers Moderator maken
  - **Steward**
    - Project overstijgende bevoegdheden
  - **Ontwikkelaar / systeem beheerder**
    - Kan alles, maar houdt zich aan de regels
-

Community

- **Afspiegeling van maatschappij (representatief ??)**
  - Gebruikers in alle maten en soorten
- **Soorten collega's**
  - Mensen die je IRL kent
  - Mensen waarvan je iets (denkt) te weten
  - Gebruikersnamen
    - Actieve
    - Minder actieve
  - Anoniemen
- **(Grote) discrepantie tussen mensen en nick's**
  - Qua argumentatie
  - Qua gelijk willen krijgen (ongeacht hebben)

Wikipedia community (NL)

- **Leeftijden**
    - Gebruikers 12 - 65 (75)
    - Moderatoren 14 - 62
  - **Geografie**
    - Nederland en Vlaanderen
    - Maar ook: USA, Z-Afrika, Thailand, ...
  - **Specialismen**
    - Voorbeelden
      - Religieuze artikelen
      - Schaken
      - Dieren
      - Motoren
  - **Gebruikers**
    - Geregistreerd: > 30.000
    - Redelijk actief: 200 - 500
-

Modellen (gemodereerd – iedereen is gelijk)

- **Gemodereerd** (niet te verwarren met moderators op Wikipedia)
  - Betere beheersbaarheid
  - Hogere drempel om deel te nemen
- **Iedereen is gelijk**
  - Onvoorspelbaar hoe dit zich ontwikkelt
    - Cultuur afhankelijk
  - Anarchie – (Schijn-)democratie
  - Besluitenloosheid
  - Zeer laagdrempelig
- **Gemixt (b.v. WikiKids)**
  - Moderators zijn leerkracht / volwassene

Conventies, Richtlijnen en Regels (wp-nl)

- **Organisch gegroeid**
  - Gaten
  - Interpretatie verschillen
  - Tegenstrijdigheden

Nu commissie om te stroomlijnen

- **CRR voorbeelden**
  - Wikiquette
  - Controleprocedures
  - Auteursrechten vraagstukken
  - Helpstysteem
  - Stemmingen / peilingen
  - Blokkeerbeleid
  - Conflicthantering
  - Extern linken

Moeilijk te hanteren gebruikers

- **Trollen** (uit [Wikipedia](#))

In een [internetomgeving](#) is een troll (of gewoon trol) een persoon die slechts als doel heeft: het zaaien van onrust en het krijgen van reacties en aandacht.

Oorsprong van een Troll

Het is als bij de kip en het ei: wat was er eerder, de onrust of de Troll? Het antwoord luidt al net zo: de een bestaat niet zonder de ander, beiden hebben elkaar nodig om voort te kunnen bestaan. En beide zijn voorbode van elkaar.

- **Sokpoppen** (uit [Wikipedia](#))

De benaming wordt op het internet tevens voor een ander fenomeen gebruikt, namelijk wanneer er één of meer *extra* [gebruikersnamen](#) gehanteerd worden door *één* [persoon](#), bijvoorbeeld wanneer iemand op [Wikipedia](#) meerdere gebruikersnamen registreert. Een verwant geval komt voor als een persoon al zijn vrienden, kennissen, familieleden, enzovoorts oproept om ook bij te dragen aan discussies.

Doelen

- Anonimiteit
- Rechten
- Meningsverschillen of conflicten beïnvloeden

Links

Trollen

http://nl.wikipedia.org/wiki/Troll_%28internet%29

Sokpoppen

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Sokpop>

Organisatie WMF

- **Wikimedia Foundation Inc.**
  - Non-profit organisatie
  - Florida, USA
  - Gesticht door Jimmy Wales
  - Taken
    - Servers
    - Fondswerving
  - Internationale [board](#) (5)
- **Lokale afdelingen (chapters)**

Organisatie

- **Behoefte aan lokale (formele) organisatie**
  - Om zaken t.b.v. de community te organiseren
    - Voorlichting
    - Ervaringsuitwisseling
    - B.v. organisatie Nederlandse Wikimania
  - Om als aanspreekpunt voor derden te functioneren
    - Samenwerkingsprojecten
    - Sponsoring / Subsidies
  - Als lokaal aanspreekpunt voor WMF
  - Geen dochter van WMF
- **Bestaande lokale organisaties**
  - Duitsland, Polen, Italië, Frankrijk, Servië en Montenegro
- **Voor Nederland** (v.a. 27-3-06 formeel)
  - Vereniging Wikimedia Nederland
  - Stichting Wikimedia Nederland

Wikitekst (basis)

- **Nieuwe regel**
Extra witregel of <BR> code
  - **Kopje**
Tekst (aan begin regel) omgeven door 2 of meer = tekens
  - **Vetgedrukt / cursief**
Omgeven met 3/2 enkele apostrofen: "'**Vet**'" / "*Cursief*"
  - **Bullet**
* aan begin van regel (** sub-bullet)
  - **Inspringen**
: aan begin van regel (:: meer inspringen, enz)
  - **Interne link**
Artikelnaam omgeven door dubbele haken: [[<artikelnaam>]]
  - **Externe link**
http://<url> omgeven door enkele haken: [http://www.anwb.nl]
-

URL's

- **Internationaal portaal (alle talen)**
www.wikipedia.org
- **Nederlands portaal (Nederlands / Fries / Limburgs / Neder-saksisch)**
www.wikipedia.nl
- **Nederlandse Wikipedia**
<http://nl.wikipedia.org>
- **Demo omgeving**
<http://kennisnet.wikia.com/demowiki>

Internationaal portaal (alle talen)

www.wikipedia.org

Nederlands portaal

(Nederlands / Fries / Limburgs / Neder-saksisch)

www.wikipedia.nl

Nederlandse Wikipedia

<http://nl.wikipedia.org>

Ideeën voor hands-on oefeningen

Op de demo wiki

- **Weblog**
  - Start onder uw gebruikersnaam uw eigen weblog
  - Gebruiker: Blogger ww:blog
- **Het artikel [Weblog](#)**
  - Wie is het artikel begonnen?
  - Waar ontstond een bewerkingsoorlog?
  - Wie heeft het artikel gevandaliseerd?
  - Heeft die vandaal nog meer uitgehaald?
  - Klik op een rode link in het artikel en maak op die manier een nieuwe pagina.
- **Bekijk de [rondleiding](#)**
- **Of begin een willekeurig artikel**

Op Wikipedia

- **Voeg informatie toe**
  - Zoek een artikel over een onderwerp waar u veel van weet
  - Vul dat aan of verbeter dat artikel
- **Een beetje analyse**
  - Welke artikelen zijn recent gewijzigd en bekijk de wijzigingen
  - Welke artikelen zijn recent gestart
  - Welke gebruikers zijn zojuist nieuw ingeschreven
  - Welke artikelen zijn populair onder vandalen
- **Artikel over SURFnet, CWIS**
  - Tip: bekijk de speciale pagina's

**Werk als
geregistreerde gebruiker of anoniem**